

A hallway with seven doors, one of which is yellow, set against a patterned wallpaper. The floor is made of dark wood. The text "Velge fra kildekritikk til kildetillit" is overlaid on the image.

Velge fra kildekritikk til kildetillit

Gry Jacobsen
info@gryjacobsen.com

Internett er ikke et bibliotek

På biblioteket får du hjelp til å vite om du kan stole på en kilde eller ei, på internett må du finne ut av det selv

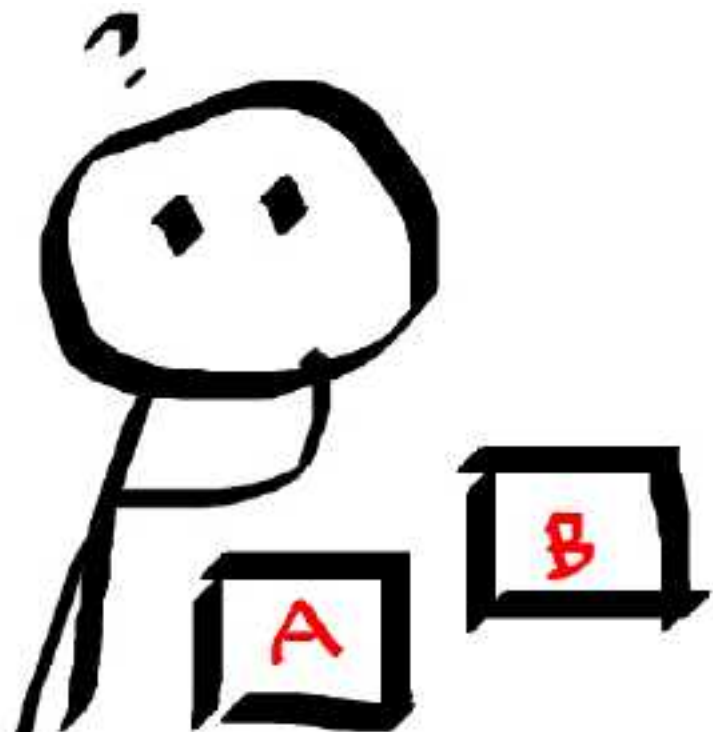

[Pixabay.com](https://pixabay.com)

[Marina Shemesh](https://www.marina-shemesh.com) CC 1.0 Universal

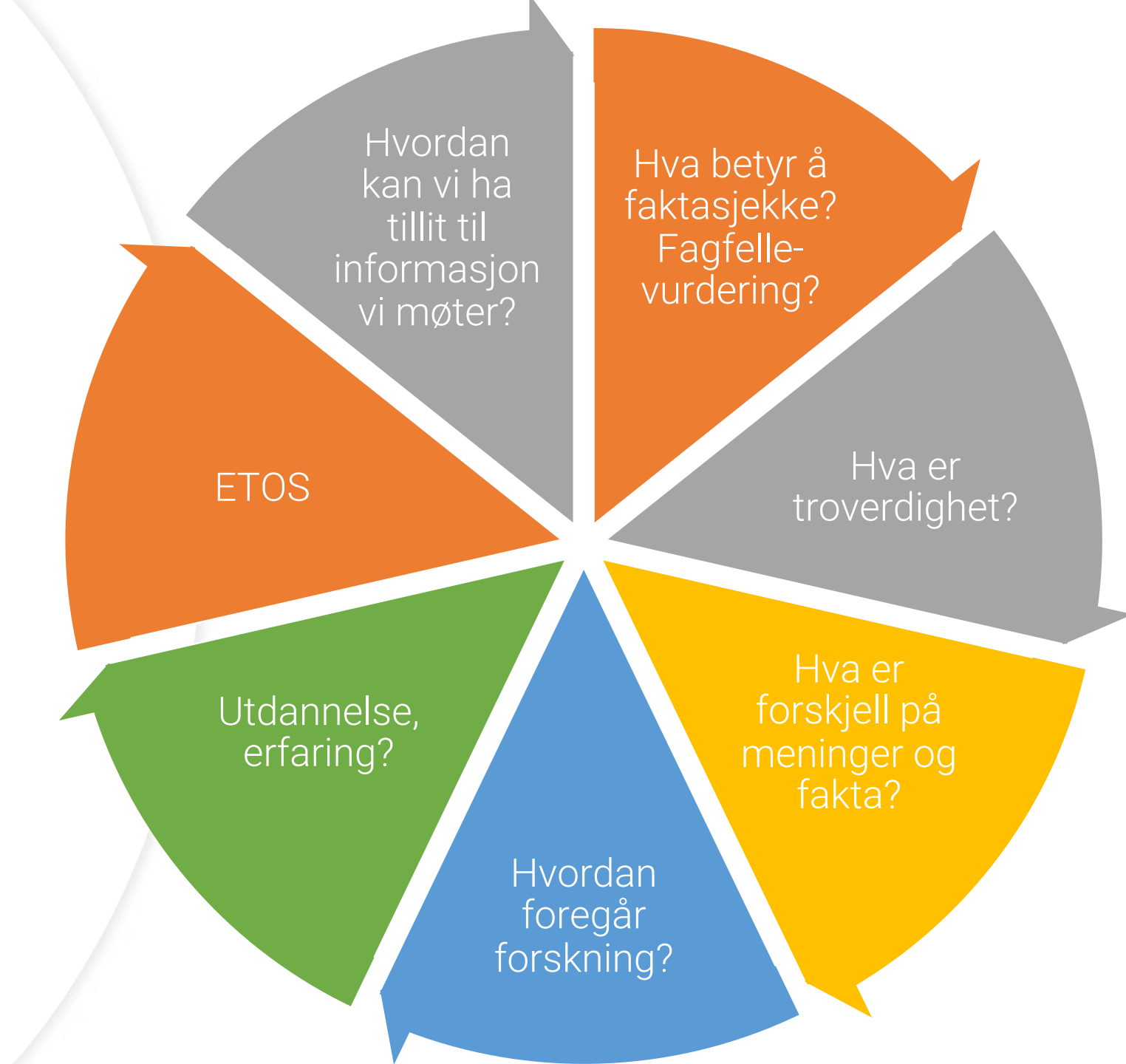
Å velge informasjon

Obsidian Soul / CC BY-SA (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)

- Hva er en kilde?
- Når bruker vi kilder?
- Hva er forskjellen på en god og en dårlig kilde?
- Hva er viktig å gjøre hvis man bruker en kilde i en oppgave?

Kildekritikk og kildetillit

Kildetillit?

Wikipedia

- Eid av Wikimedia Foundation, en ideell organisasjon
- Mange av artiklene er skrevet av folk med høy kompetanse og utdannelse
- Frivillige skriver og redigerer innlegg
- Artikler om mange forskjellige temaer
- Artikler på mange språk
- «hvem som helst når som helst kan redigere en hvilken som helst artikkel»
- Vanskelig å se hvem som er ansvarlig for artikkelen
- Hvordan kan man vite hva som er hva?
- Ofte første søketreff på google

Store norske leksikon

- Eid av norske universiteter og andre ideelle organisasjoner
- Ansatte fagansvarlige og redaktører med høy kompetanse på fagområdene
- Ansvarlig for artikkelen synlig på siden
- Artikler om mange temaer
- Artikler bare på norsk
- Google rangerer wikipedia høyere enn snl – hvorfor det?

Lesestrategier på nettsider

- Skumles og bruk BISON for å få overblikk over siden
  - Førsteintrykk
  - Vurdere ved hjelp av TONE
- Søkeles på siden
  - Bruk ctrl f for å finne ord og uttrykk på siden
- Les på tvers!
  - Åpne en ny nettleserfane og undersøk forfatter, bakgrunn og innhold
  - Klikk på linker og sjekk informasjonen

Hvordan skal jeg vite hvilken kilde jeg skal velge?

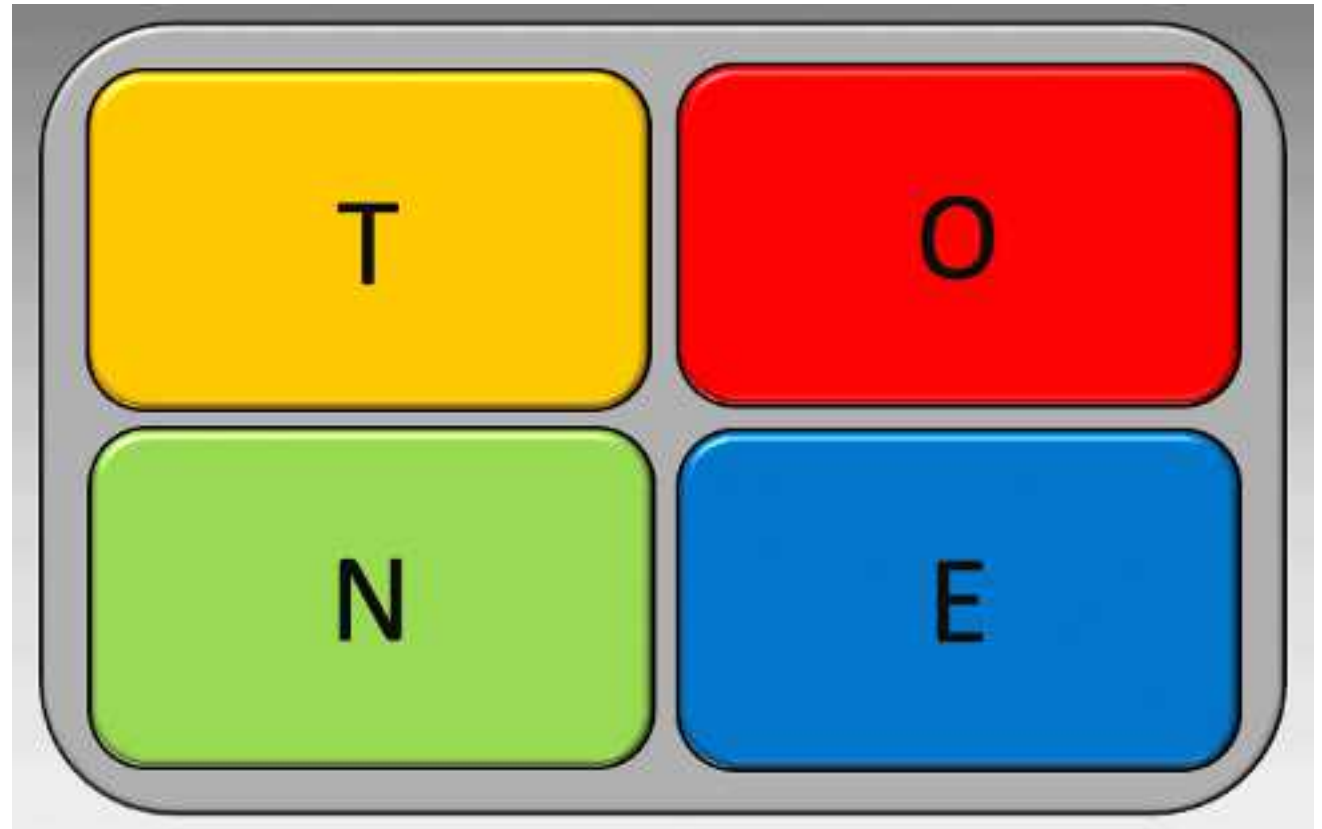
Spør TONE!

T = troverdig

O = objektiv

N = nøyaktig

E = egnet

T

O

N

E

T står for troverdig

Hvem er forfatteren?
Du må kunne "stole"
på kilden din. Hold
deg til kjente adresser
hvor du kan finne ut
hvem som er
ansvarlig for
nettsiden.

T = Troverdig

- Hva betyr det at en side er merket med https?
- Hva betyr det at en nettside slutter på .no, .org, .com?
- Hvor kan du finne opplysninger om hvem som har skrevet teksten og hvem som er ansvarlig for siden?

Hvilken av kildene er mest troverdig? Hvorfor?

Et dukkehjem

Store norske leksikon / Språk og uttrykk / Henrik og Camilla Østmark / verk / Henrik Østmark

Skrevet av Erik Bjerck Hagen

Aktene

Et dukkehjem er et skuespill i tre akter av Henrik Ibsen, utgitt i 1879. Et dukkehjem er det tredje av Ibsens tolv skuespillsverk, og det ble hans aller internasjonale gjennombrudd. Det spiller hovedet på teaterscener over hele verden. Temaet i skuespillet er kvinnens sosiale posisjon i det borgerlige samfunnet. Stuen, der Nora Helmer forlater mannen og tre små barn sitt til tredje julefest, er et av verdensliteraturens mest kjente kjennetegnende øyeblikk.

Nora er også en av Ibsens store og tekniskvante roller. Hun spiller roller overfor andre, men er seg selv under overflaten. Hun er lykkelig og fornøyd om bresandse. Hun finnes km i mange situasjoner, men ser til sist den ubehagelige sannheten i øynene. Skillet har allerede tre ulike personer: adelska Torvald Helmer (Noras ektemann), den dannede husmannen doktor Rank, skolelær Krognstad og fru Linde. Siste scenen er tydelig. Mitt ønske er at du gjenner venninne av Nora.

Først utgitt av Henrik Ibsen i 1879. Arkivert fra www.nb.no/arkiv 2019-02-28 10:10:10

Eksterne lenker

- Les *Et dukkehjem* på nettstedet Henrik Ibsens skrifter.
- Les mer om *Et dukkehjem* på nettstedet Henrik Ibsens skrifter.

SKREVET AV: Erik Bjerck Hagen (Universitetet i Bergen)
SIST OPPDATERT: 10. mai 2019, se alle endringer
VIL GJENBRUK? Sitene eller gjennbrukt?

Foreslå endringer i artikkelen
Foreslå bilder til artikkelen
Kommenter eller still spørsmål

Daria.no

Søk etter stiler Emnebibliotek Dikt Last opp stiler

Du er her: Skole > "Et dukkehjem" av Henrik Ibsen

"Et dukkehjem" av Henrik Ibsen

Referat, persongalleri og etterarbeid av skuespillet "Et dukkehjem" av Henrik Ibsen.

SJANGER: Analyse/tolkning
SPRÅKFORM: Bokmål
LÆRET OPP: 06.02.2008
TEMA: [Et dukkehjem](#)

Persongalleri.
(Hva jeg syns)
Nora: Nora er en kvinne på ca. 35 år. Nora er alltid slik som Thorvald sier at hun skal være. I begynnelsen er hun sprudlende glad. Thorvald ser på henne som en øiendel i fasaden. Hun må alltid se fin ut. Derfor får ikke "det lille økornet" spise makroner. Nora liker å gjøre det motsatte av livene. Hun spiser makroner for å lure et økorn med Thorvald. I løpet av skuespillet når hun

Legg inn din oppgave!

Vi setter veldig stor pris på om dere [gir en tekst](#) til denne siden, uansett sjanger eller språk. Alt fra større prosjekter til små tekster. Bare slik kan skolesiden bli bedre!

Last opp stil

T

O

N

E

O står for objektiv

Er informasjonen framstilt på en nøytral måte? Stemmer noe av innholdet med noe du vet fra før?

O = Objektiv

- Hva betyr det å være objektiv?
- Hvorfor er det viktig å være objektiv?
- Skal man alltid være objektiv?
Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvilken av kildene er mest objektiv? Hvorfor?

Aftenposten

A-magasinet | Oslo | Sport | Meninger

Bli abonnent | Logg inn | Meny

Gi oss mindre lekser!

Si ;D-innlegg: Jeg påstår at hvis vi ikke hadde hatt lekser, hadde vi fått vite mer om det ekte livet.

11. 09

Hvorfor må vi ha lekser når vi lærer ting på skolen? Jeg sitter hjemme med lekser istedenfor å ha det gøy med venner. De få gangene jeg har fri fra lekser, er i helgene, men da kan det hende jeg må noe med familien som gjør at jeg ikke kan være med venner da heller.

FAKTA: HVA ER ET SI ;D-INNLEGG?

- Si ;D er Aftenpostens debattsider for ungdom mellom 13 og 21 år
- Vi publiserer cirka 20 innlegg i uken både på papir og nett

tallgolforsning.udr.no/innhold/magasin-bruk-av-lekser-er-ekteg-ldr-elevenes-larning/

#1 2016

Riktig bruk av lekser er viktig for elevenes læring

Begrenset forskning på lekser

Lekser gir gode arbeidsvaner

Nytten av foreldrenes involvering i lekser varierer

Referanser

1. Bergem, O.K. og L.S. Grønmo | Grønmo L.S. & T. Ørstad (2009): *Tegner til læring, Norske elevenes prestasjoner i TMSS 2007*, (s. 132) Unipub.
2. Black, P., Harrison, C., Lee, C., Marshall, B. & William, D. (2006) *Assessment for learning: putting it into practice*. Open University Press.
3. Cooper, H., Robinson, J.C. & Patall, E.A. (2006): Does homework improve academic achievement? A synthesis of research 1987-2003. *Review of Educational Research* 76(1)

N står for nøyaktig

Finner du skrive- og slurvefeil kan dette si noe om både forfatter og nøyaktighet. Når ble siden sist oppdatert? Sier nettsiden noe om “sine kilder” igjen?

N = Nøyaktig

- Er det slik at sider som ser dyre eller profesjonelle ut alltid forteller sannheten?
- Hvorfor er det viktig å vite når siden ble oppdatert?
- Hvorfor er det viktig å sjekke kildene som siden viser til?

HELSE

Hva Er Whey Protein?

PUBLISERT I: HELSE • VISNINGER: 13877

FEBRUARY 2022
 Hvorfor 10 000 Piss Sharks
 Kanskje Du I Paske Måtte

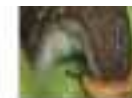
Whey protein er et populært kosttilskudd blant folk i alle aldre. Baby formler inkluderer det, som ernæring skaker for eldre. Vekttapttilskudd inneholder vasslepulver som appetittundertrykker, men unge menn kjøper whey proteinpulver ved gallon i håp om å bygge muskelmasse.

Mye av myseproteins appell er i sin tekstur. Whey er væsken igjen når melk blir vendt til ost. Proteinene i valle er en av de to hovedproteinene i melk, den andre er et protein kalt kasein. (Når en sur substans som eddik blandes i melk, separerer disse to proteinene - kaseinproteinene glob sammen for å danne faste stoffer som kalles ostemasse, slik at vassla blir som væske.)

Whey protein kan dukke opp i din favoritt bakervarer eller iskem som en måte å erstatte konsistensen av fett uten den faktiske fett.

Er denne kilden nøyaktig? Hvorfor/hvorfor ikke?

Halvparten Av tenåringer,
Ung Voksen Bilulykke
Dødsfall Involverer Pott Eller
Alkohol

+ VIDEO • HELSE

FEBRUARY 27, 2022

London Bridge Replica
Kronet Verdens Største Lego
Skulptur

+ VIDEO • TECH

WordsSideKick.com

Dyr

Planeten jorden

Helse

Kultur

Historie

Merkelige nyheter

Gamle Romerske Skipbrudd
Kan Holde 2000 År Gammel
Mat

Mors Fedme Knyttet Til
Biologisk "Eldre" Nyfødte

Hvorfor Forbedrer
Karbohydrater Marathon
Runners 'Ytelse?

Tornado Dødsfall På
Nedgang

Autisme Sannheter Og
Myter: Vitenskapens Tilstand
(Op-Ed)

New Tech Kan Lese Bøker
Uten Å Åpne Dem

Apocryphal Science

Alle Rettigheter Reservert!

Reproduksjon Av Materiale
Tillatt Bare Prostanovkoy
Aktiv Lenke Til Nettstedet
NO.WordsSideKick.com

E står for Eignet

Passer kilden til ditt bruk, er den egnet til ditt formål? Hvem er den tenkte målgruppen og mottakeren?

E = Eignet

- Hva betyr egnet?
- Hvis du skal finne opplysninger om Norges statsminister – er det regjeringen.no eller wikipedia.no som du mener er best egnet som kilde? Hvorfor?

Hvilken av kildene er mest egnet? Hvorfor?

The screenshot shows the Mattilsynet.no website. The main navigation bar includes 'Hjem', 'Kategori', 'Arkiv', and 'Om meg'. The page title is 'Fakta om katter'. The content is organized into sections: 'Fakta om katter' (with a list of facts), 'Spørsmål og svar', 'Regelverk og veiledning', and 'Les mer'. A photo of a ginger cat is featured in the 'Spørsmål og svar' section. The footer contains contact information for Mattilsynet, including phone number, address, and social media links.

Fakta om katter

- Vår huskatt, Fela silvestra catia, stammer hovedsakelig fra afrikansk vilkatt. Fela silvestra dyca.
- I Norge har vi ca. 750 000 katter.
- Katter lever vanligvis 13 - 15 år, men kan bli rundt 20 år gamle.
- Huskatten blir vanligvis kjønnetoden ved ca. 7-10 måneders alder, men noen kan bli kjønnetoden allerede ved 4-5 måneder. Hannkatten blir kjønnetoden ved 6-12 måneder.
- Løpetiden varer 4-6 dager og kommer med tre ukers mellomrom. Innekatter kan få løpetid hele året. En huskatt som får gå ute, blir lett drøyt hvis den

Spørsmål og svar

Er det greit å ha en katt om man ikke liker?

Regelverk og veiledning

Tilsvarende for katt

Les mer

Hvor ser katter

Denne siden hører til under

Katt | Kjøledyr og konkurranedyr | Dyr og dyrehold

The screenshot shows a blog post on xlogg.no. The title is 'JEG FORSTÅR MEG IKKE PÅ KATTEMENNESKER'. The author is '107 kommentarer' and the date is '15.03.2016 kl. 14:22'. The text discusses the author's relationship with a cat named Anette. The author mentions that Anette is very different from her, but they have a strong bond. The author also mentions that Anette has a special way of communicating with her, and that she is very smart. The author concludes by saying that she understands Anette better than most people.

JEG FORSTÅR MEG IKKE PÅ KATTEMENNESKER

107 kommentarer
15.03.2016 kl. 14:22

I går var jeg som flere av dere vet sammen med min gode venninne Anette Marie. Anette og jeg har det utrolig gøy når vi er sammen. Det er ikke mange jeg ler så mye med. Men selv om vi ler mye og har det morsomt sammen, så er vi også utrolig forskjellige på endel punkt. Anette er mye modigere enn meg, hun er mindre julete enn meg (selv om det ikke ser slik ut akkurat på disse bildene), hun er mye mer spontan enn meg og veldig direkte. Jeg toler meg rett og slett pysete og sjonert ved siden av henne i blend. Likevel liker jeg å tilbringe tid med henne. Hun utfordrer mye i meg og det trenger jeg. Men nok om det.

Anette har bestemt seg for å kjøpe en katt. Bare det å faktisk betale penger for en katt synes jeg er spesielt. Får du ikke det strengt etter deg i disse dager? Okei, det var kanskje litt stygt sagt, men det er jo hundrevis av hjemløse katter der ute som trenger et hjem som hun kunne tatt til seg HELT GRATIS. Vi snakker ikke en symbolsk sum for denne katten som Anette skal kjøpe seg heller, vi snakker **11 000 kroner for EN KATT**. Er det bare jeg som rister på hodet av dette?

Jeg har som dere nå skjønner aldri vært et katter menneske. Jeg har alltid vært glad i dyr og da jeg var liten var jeg også glad i katter, men det kjenner jeg at jeg har vokst av meg. Katter er i mine øyne bare sata når de er små og det er det. Katten til Anette er alt annet enn liten. Rasen heter "Savannah" og er selvfølgelig verdens største katt. Jeg ble helt sjokkert da hun fortalte meg om dette i går. Vi leser jo bloggene til hverandre i ny og ne, men det er ikke alt man får med seg.

Anette kommer ikke til å bli spesielt bli på meg nå. Men det såler jeg. Jeg skjønner bare ikke at hun vil bruke penger på en katt. Noen katter er kanskje mer kosete og snille enn andre, men jeg får liksom aldri noe god kontakt med en katt uansett hvor mye de sikler rundt beina mine. De virker så dumme i forhold til hunder. Nå kommer jeg sikker til å få huden full av alle dere kattere der ute, og det er helt greit. Vi er forskjellige og tydeligvis er Anette og jeg enda mer forskjellige enn hva jeg trodde. Hei! Jeg er og blir et hundemenneske som ikke alltid forstår meg på Anette eller andre katter mennesker.

Til et annet poeng.. Jeg mener at Anette ikke har verken roen (Anette = rasløs) eller tiden til å ta vare på et kjøledyr. Jenta er jo på farten for jeg i det hele tatt vurderer å lukke opp øynene om morgenen og ofte ikke hjemme igjen for langt på kveld. Hun har 1000 aktiviteter og prosjekter på gang samtidig, er alememor og elsker å reise. Likevel velger hun å skaffe seg en snakkert av alle ting. Hallo liksom?

The footer of the Mattilsynet.no website contains contact information for various services. It includes a table with columns for 'Andre tjenester fra Mattilsynet', 'Telefon', 'Postadresse', 'Innhold', and 'Adresser'. The 'Andre tjenester' column lists 'matvarelopp.no', 'matvarefelle.no', and 'kostholdsanlegget.no'. The 'Telefon' column shows '+47 22 40 00 00'. The 'Postadresse' column lists 'Mattilsynet, Felles postmottak, Postboks 363, 2381 Brumunddal, Org.nr. 985 339 077'. The 'Innhold' column lists 'Om Mattilsynet', 'Ledige stillinger', 'Presserom', 'Nettsidebad', and 'Personvernklærning'. The 'Adresser' column lists 'Kontakt oss', 'Send oss en e-post', and 'Personvernklærning'. There are also social media icons for Nyheterstjenesten, RSS, Bildestrøm, and Sosialt medier.

Andre tjenester fra Mattilsynet

Telefon
+47 22 40 00 00

Postadresse
Mattilsynet
Felles postmottak
Postboks 363
2381 Brumunddal
Org.nr.
985 339 077

Innhold
Om Mattilsynet
Ledige stillinger
Presserom
Nettsidebad
Personvernklærning

Adresser
Kontakt oss
Send oss en e-post
Personvernklærning

Nyheterstjenesten
RSS
Bildestrøm
Sosialt medier

The footer of the xlogg.no website contains a section for 'Se alle innlegg fra denne bloggeren'. Below this, there is a list of social media links for 'Facebook', 'Twitter', 'Instagram', and 'YouTube'. The footer also includes the text 'xlogg.no er en del av' and 'Dagbladet Digital AS'.

Se alle innlegg fra denne bloggeren

Facebook
Twitter
Instagram
YouTube

xlogg.no er en del av
Dagbladet Digital AS

Oppgave:

- Bruke det du har lært om falske nyheter og TONE
- Vurdere om informasjonen er sann eller falsk

<http://factitious-pandemic.augamestudio.com/#/>

Photo by [Ivan Aleksic on Unsplash](#)

Skjema for vurdering av kilder

	Spørsmål	Svar
T-troverdig	Hvem er forfatter av teksten? Hvilke kvalifikasjoner/utdannelse har forfatter? (etos)	
	Hvem er ansvarlig for nettsiden? Nettadresse: <u>https/http?</u> .no, com. Andre?	
O-objektiv	Hva slags tekst (sjanger) er dette? Reklame, fakta, meninger	
	Hva er hovedhensikten med teksten?	
	Kan hensikten med teksten påvirke troverdigheten? Hvordan?	
	Er innholdet saklig/usaklig? Hvordan prøver forfatteren å overbevise? (logos, patos)	
	Belyser teksten flere sider av saken? Hvorfor/hvorfor ikke?	

N-nøyaktig	Når ble siden sist oppdatert? Finner du henvisninger til kilder i teksten? Hva slags kilder?	
	Finner du slurvefeil, uformelt språk, dårlige oversettelser, dårlig språk osv?	
E-egnet?	Er denne kilden egnet til det du trenger den til? Hvorfor/hvorfor ikke?	
Konklusjon:	Hvilken målgruppe er kilden rettet mot?	

Oppgave

Er det sant at forskere har dyrket et øre på ryggen av en mus?

Hvordan kan du finne ut av det? Kan du finne noe informasjon ut av skjermbildet/nettsiden som kan hjelpe deg å søke videre?

The screenshot shows the BBC News website interface. At the top, there are navigation links for 'CATEGORIES', 'TV', 'RADIO', 'COMMUNICATE', and 'WHERE I LIVE'. The main header features the 'BBC NEWS' logo. Below the header, a navigation menu lists various news categories: 'Front Page', 'World', 'UK', 'UK Politics', 'Business', 'Sci/Tech', 'Health', 'Background', 'Briefings', 'Medical notes', 'Education', 'Entertainment', 'Talking Point', 'In Depth', and 'AudioVideo'. The 'Health' category is highlighted. The main article is titled 'Artificial liver 'could be grown'' and is dated 'Thursday, 25 April, 2002, 03:16 GMT 04:16 UK'. The article includes a photograph of a mouse with a human ear-like structure on its back. The text of the article discusses the potential of growing human livers on mice, mentioning that the team previously grew a human ear on a mouse and that the scientist who grew a human ear on the back of a mouse has suggested it may one day be possible to 'grow' a liver. The article also mentions that US researchers say the prospect of artificial livers has been brought closer because they have worked out how to grow deep networks of blood vessels - which has not been done before. The article concludes by stating that the potential new source of livers for transplants was welcomed by campaigners as a way of closing the gap between the number of organs needed and those available. In the UK, there are only around 100 people waiting for a liver transplant, but the British Liver Trust said many people died before they reached the list. However, experts have warned that laboratory-based research is a long way from working livers. The article also includes a 'Copying' section, which states that in 1997 Dr Jay Vacanti grew a human ear from cartilage cells the back of a mouse, causing outrage among animal rights and pro-life groups.

Oppgave

Bruk skjemaet for vurdering av kilder og vurder
Opplysningskontoret for Meieriprodukter: [Melk.no](http://melk.no)

Kilder:

Utdanningsdirektoratet. (2016). "Rammeverk for digitale ferdigheter". Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/digitale-ferdigheter-rammeverk/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). Kompetanseportal. Hentet fra https://bibsys.instructure.com/search/all_courses?design=udir